

Pasterskie Skałki w Idzikowie

Lokalizacja:

województwo dolnośląskie
powiat kłodzki
gmina Bystrzyca Kłodzka
miejscowość Idzików

Rejon geograficzny:

Sudety z Przedgórzem Sudeckim
Sudety Wschodnie
Kotlina Kłodzka

Jednostka geologiczna:

Sudety Wschodnie
rów górnej Nisy Kłodzkiej
brachysynklina Idzikowa

Pasterskie Skałki, znane również jako Pięć Sióstr, znajdują się na Wysoczyźnie Idzikowa, która od północy graniczy z pasmem Krowiarek, a od południowego-wschodu z masywem Śnieżnika. Geologicznie usytuowane są w północno-wschodniej części rowu Nisy Kłodzkiej, w strefie wschodniej fleksury brzeżnej.

- 1 Skałki Pasterskie to zespół pięciu malowniczych skałek ostańcowych o wysokości 5-10 m, odstawiających się w lesie i na jego skraju. Zbudowane są ze zlepieńców i piaskowców zlepieńcowatych, wieku kredowego (89-83 mln lat temu). Skałki te powstały w płytkowodnym zbiorniku morskim jako przybrzeżne stożki napływowe. Na poprzecznych przekrojach warstw widoczne są przekątne warstwowania, a także materiał okruchowy z jakiego one powstały: otoczki o rozmiarach od 5 do nawet 15 cm, różnie obtoczone i źle wysortowane. Materiał ten pochodzi z sąsiedniego Masywu Śnieżnika, a w mniejszym stopniu z Gór Bardzkich i Złotych, i reprezentuje głównie skały metamorficzne. W Pasterskich Skałkach możemy obserwować pionowe, a nawet odwrócone ustawienie warstw zlepieńców. Zlepieńce te dokumentują początek blokowego wypiętrzania Sudetów po trwającej 150 mln lat penneplenizacji (wyrównywaniu) orogenu waryscyjskiego.

Grzbiet wzniesienia, na którym znajdują się Pasterskie Skałki stanowi bardzo dobry punkt widokowy. Ciekawa forma skałek, ich położenie i szeregowe usytuowanie nadają temu miejscu niepowtarzalny charakter. Z obiektem tym związana jest legenda o skamieniałych pasterkach, pochodząca z XIV wieku.

Legenda ta przetrwała z dawnych czasów, gdy istniał zwyczaj, że pasterz gminny zbierał bydło z całej wsi i pędził na pastwisko opodal wzgórza nad Idzikowem. Pewnego dnia był tak zajęty, że zlecił tę pracę swoim czterem synom. Chłopcy niezbyt przejęli się poleceniami ojca, straszili bydło, dosiadali owce, psocili, nie dbali o to, aby zwierzęta były najedzone.

Około południa sięgnęli po positek, jaki przygotowała im matka. Nie spodobało im się, że chleb był posmarowany twarogiem a nie masłem. Rozdrażnieni i wściekli rzucali skibkami chleba o ziemię, pluli na nie i kopali. Pracujący obok wieśniak śmiał się z figli młodzieńców. Nie trwało to długo. Od strony Śnieżnika nadsiadły ciemne chmury, błyskawice rozświetliły całą okolicę, rozpętała się straszna burza. Trzaskające pioruny rozpędziły przerażone bydło po okolicy. Wzgórze stanęło w płomieniach. Z kłębow dymu wyłoniły się niespodziewanie bloki skalne. Jeden z nich przypomina sylwetkę konia, cztery – postacie pasterzy. Była to kara dla synów wieśniaka za brak szacunku dla chleba.”

Pasterskie Skałki znajdują się na terenie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego i są łatwo dostępne. Ich usytuowanie na końcu wsi Idzików, w odległości zaledwie 150 m na zachód od drogi prowadzącej z Idzikowa do Kamiennej, sprzyja częstym wizytom turystów. W odległości 1,5 km od skałek wiedzie czerwony szlak im. Dr M. Orłowicza (tzw. Główny Szlak Sudecki), oraz żółty szlak prowadzący z Bystrzycy Kłodzkiej do Międzygórze. Malownicze położenie i uroczą okolicą dają możliwość całonocnego wypoczynku.

W odległości ok. 2 km od Pasterskich Skałek, 400 m na północ od skrzyżowania głównej drogi w Idzikowie z drogą do wsi Kamienna, zostało zaproponowane drugie geologiczne stanowisko dokumentacyjne – nieczynny kamieniołom piaskowców z Idzikowa. Odstawiają się w nim poziomo leżące piaskowce, piaskowce zlepieńcowate i zlepieńce wieku późnokredowego. Na poprzecznych przekrojach warstw obserwować można warstwowania przekątne i równoległe, złożone często w wielozestawy o wyrazistej strukturze i teksturze. Osady te posiadają niezwykle charakterystyczne cechy osadów strefy przybrzeżnej (strefa zmywu, nasypy przybrzeżne, plaża wewnętrzna), ze szczególnie czytelnymi strukturami sztormowymi (kopalne mikroklimaty, sierpy plażowe).

Na szczególną uwagę zasługują skamieniałości śladowe (struktury mieszkalne i ucieczkowe). Do niezwykłych znalezisk należą ślady przypisywane czteropalczystym tropom gadów (*Ornithopoda*).

Jest to jedyne udokumentowane w Sudetach stanowisko osadów litoralnych późnej kredy.

Piaskowce z kamieniołomu w Idzikowie pozyskiwane były już w XIX wieku, a kontur tego wyrobiska widnieje na mapie z 1900 roku. Obiekt mogą zwiedzać grupy zorganizowane, jak i indywidualni turyści.

The Shepherd's Rocks in Idzików

The Shepherd's Rocks (known as "the Five Sisters") form

a group of picturesque cliffs, 5-10 meters high, located at the southeastern margin of the Idzików Upland, some 800 meters northeast from Idzików village. The cliffs belong to the northeastern part of the Górna Nysa River Graben and occur close to the eastern limb of the Idzików Brachysyncline, in the zone of marginal flexure. The cliffs are composed of Cretaceous, shallow-marine, poorly sorted conglomerates and conglomeratic sandstones. The exposure enables to discuss the problems of Upper Cretaceous depositional environments and later tectonic arrangement. Sediments observed in the sandstone quarry in Idzików document the paleogeography, the playa deposition and the traces of organisms.

Autorzy karty stanowiska dokumentacyjnego i fotografii:
J. Muszer, J. Wojewoda (2005)

Wybrana literatura: 100, 101,
102, 105, 106, 193, 356, 456